

Kuratorium Oświaty w Lublinie

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
Pełna nazwa szkoły

Liczba punktów

**KONKURS CHEMICZNY DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ
ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH
ROK SZKOLNY 2018/2019**

ETAP TRZECI

Instrukcja dla ucznia

1. Zestaw konkursowy zawiera 10 zadań.
2. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny.
Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
3. Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
4. Odpowiedzi pisemnych udziel zgodnie z poleceniami w oznaczonych miejscach.
5. Podczas rozwiązywania zadań możesz korzystać z kalkulatora i informacji zawartych w tabelach dołączonych do arkusza z zadaniami.
6. **Obliczenia zapisane w brudnopisie nie będą oceniane.**
7. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem nieścieralnym.
8. Rozwiązania zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
9. W nawiasach obok numerów zadań podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.
10. Nie używaj korektora.

Czas pracy:
90 minut

Liczba punktów
możliwych
do uzyskania: 40

Laureatem
zostaniesz, gdy
uzyskasz co
najmniej 36
punktów.

Finalistą
zostaniesz, jeżeli
zdobędziesz
co najmniej
12 punktów.

Pracuj samodzielnie.

POWODZENIA!

Zatwierdzam

Przewodnicząca
Wojewódzkiej Komisji Konkursowej
Ewa Zakoscielna
mgr Ewa Zakoscielna

Kurator Oświaty
w Lublinie
Teresa Misiuk
mgr Teresa Misiuk

Zadanie 4. [5 pkt.]

Napisz 5 równań reakcji, dobierając po dwa substraty spośród następujących substancji: kwas mrówkowy, kwas octowy, brom, tlenek wapnia, metanol, eten, etyn, propan, tlen, wodór.

Każda substancja może być wykorzystana tylko w **jednej reakcji**.

.....

.....

.....

.....

.....

.....pkt

Zadanie 5. [4 pkt.]

Wykonaj obliczenia i ustal wzór sumaryczny związku organicznego, którego cząsteczka zbudowana jest z 3 atomów węgla, oraz atomów wodoru i tlenu. Masa cząsteczkowa tego związku wynosi 74 u, a stosunek masowy tlenu : wodoru = 16 : 3.

Zaproponuj wzór półstrukturalny jednego związku o podanym składzie.

Obliczenia:	
Wzór sumaryczny:	Wzór półstrukturalny:

.....pkt

Zadanie 6. [6 pkt.]

Jak doświadczalnie można rozróżnić roztwory podane w tabeli?

Zapisz w III kolumnie tabeli nazwę substancji, którą można zastosować, aby wykonać to doświadczenie, a w IV kolumnie opisz, jakie będą obserwacje.

Lp.	Badane roztwory	Substancja zastosowana do identyfikacji	Obserwacje
1.	Zawiesina sproszkowanej kredy w wodzie i zawiesina mąki w wodzie.		
2.	Roztwór glicyny i roztwór białka.		
3.	Roztwór octanu sodu i roztwór chlorku sodu.		

.....pkt

Zadanie 7. [4 pkt.]

Estry o różnej budowie mogą mieć taki sam wzór sumaryczny. Napisz, stosując wzory półstrukturalne, trzy równania reakcji, w których produktami są różne estry o składzie $C_4H_8O_2$. Podaj nazwy tych estrów.

1.....

2.....

3.....

Nazwy estrów, które powstały w reakcjach

1....., 2.....

3.....

.....pkt

Zadanie 8. [4 pkt.]

Poniżej, w tabeli podane są właściwości pewnych substancji organicznych. Napisz **wzór** substancji, których właściwości zostały opisane, dobierając je spośród następujących: etanol, glicerol, kwas aminooctowy, sacharoza, skrobia, kwas mrówkowy, mrówczan propylu.

Nr	Właściwości substancji	Wzór substancji
1.	Badana substancja w temperaturze 20°C jest cieczą o charakterystycznej woni, dobrze rozpuszcza się w wodzie. Wodny roztwór tego związku ma pH = 7.	
2.	W temperaturze pokojowej substancja ta jest cieczą, słabo rozpuszczalną w wodzie a dobrze w rozpuszczalnikach organicznych. Ponieważ ma przyjemny zapach wykorzystuje się ją w przemyśle kosmetycznym i spożywczym.	
3.	Badana substancja w temperaturze 20°C występuje w stanie stałym, krystalicznym, dobrze rozpuszcza się w wodzie. Powstały roztwór wodny ma odczyn obojętny. W odpowiednich warunkach pod wpływem wody ulega rozkładowi na dwa inne związki, należące do tej samej grupy związków organicznych.	
4.	W temperaturze 20°C substancja ta jest bezbarwnym ciałem stałym, dobrze rozpuszcza się w wodzie a roztwór ma odczyn obojętny. Cząsteczki tej substancji mogą łączyć się ze sobą wiązaniem peptydowym.	

.....pkt

Zadanie 9. [6 pkt.]

A. Wyjaśnij na czym polega proces polimeryzacji związków nienasyconych i napisz, stosując wzory półstrukturalne, równanie reakcji polimeryzacji etylenu.

.....

.....

.....

.....

.....

B. Polietylen należy do tworzyw o szerokim zastosowaniu. W tabeli podane są przykłady jego zastosowania. Dopisz do każdego podanego zastosowania jedną właściwość, która umożliwia takie wykorzystanie związku.

Zastosowanie polietylenu	Właściwości polietylenu
produkcja artykułów gospodarstwa domowego i zabawek	
produkcja naczyń laboratoryjnych	
izolacje przewodów elektrycznych	
izolacje termiczne	

.....pkt

Zadanie 10. [4 pkt.]

A. Stężenie nasyconego w temperaturze 60°C roztworu sacharozy wynosi 74,2 %. Oblicz rozpuszczalność sacharozy w tej temperaturze.

Obliczenia:

Odpowiedź :

.....

B. W temperaturze 20°C rozpuszczalność sacharozy wynosi 204 g/100 g H₂O a gęstość nasyconego roztworu wynosi 1,33 g/cm³.

Oblicz, jaką objętość nasyconego roztworu sacharozy w temperaturze 20°C można otrzymać (w wyniku dodania wody i oziębienia roztworu) z 200 g nasyconego roztworu tej substancji o temperaturze 60°C.

Obliczenia:

Odpowiedź :

.....

.....pkt

BRUDNOPIS

ROZPUSSZCZALNOŚĆ SOLI I WODOROTLENKÓW W WODZIE W TEMP. 25°C

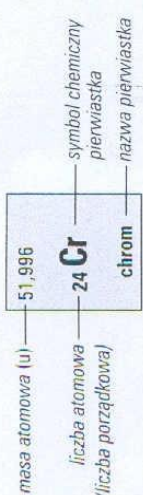
	Cl ⁻	Br ⁻	I ⁻	NO ₃ ⁻	CH ₃ COO ⁻	S ²⁻	SO ₃ ²⁻	SO ₄ ²⁻	CO ₃ ²⁻	SiO ₃ ²⁻	CrO ₄ ²⁻	PO ₄ ³⁻	OH ⁻
Na ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
K ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
NH ₄ ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	-	R	R	R
Cu ²⁺	R	R	-	R	R	N	N	R	-	N	N	N	N
Ag ⁺	N	N	N	R	R	N	N	T	N	N	N	N	-
Mg ²⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N
Ca ²⁺	R	R	R	R	R	T	N	T	N	N	T	N	T
Ba ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	N	N	R
Zn ²⁺	R	R	R	R	R	N	T	R	N	N	T	N	N
Al ³⁺	R	R	R	R	R	-	-	R	-	N	N	N	N
Sn ²⁺	R	R	R	R	R	N	-	R	-	N	N	N	N
Pb ²⁺	T	T	N	R	R	N	N	N	N	N	N	N	N
Mn ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Fe ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	-	N	N
Fe ³⁺	R	R	-	R	R	N	-	R	-	N	N	N	N

R- substancja rozpuszczalna; T- substancja trudno rozpuszczalna (strąca się ze stęż. roztworów); N- substancja nierozpuszczalna; - oznacza, że dana substancja albo rozkłada się w wodzie, albo nie została otrzymana

Źródło: W. Mizerski, *Tablice Chemiczne*, Adamantan, 2004

UKŁAD OKRESOWY PIERWIASTKÓW CHEMICZNYCH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1,0079 1 H wodor.	9,0122 4 Be beryl	44,956 21 Sc skand	47,867 22 Ti tytan	50,942 23 V wanad	51,996 24 Cr chrom	54,938 25 Mn mangan	55,845 26 Fe żelazo	58,933 27 Co kobalt	58,693 28 Ni nikiel	63,546 29 Cu miedź	65,409 30 Zn cynk	10,811 5 B bor	12,011 6 C węgiel	14,007 7 N azot	15,999 8 O tlen	18,998 9 F fluor	4,0026 2 He hel	
22,990 11 Na sód	24,305 12 Mg magnez	88,906 39 Y itry	91,224 40 Zr cyrkon	92,906 41 Nb niob	95,94 42 Mo molibden	98 43 Tc technet	101,07 44 Ru ruten	102,91 45 Rh rod	106,42 46 Pd pallad	107,87 47 Ag srebro	112,41 48 Cd kadym	26,982 13 Al glin	28,086 14 Si krzem	30,974 15 P fosfor	32,065 16 S siarka	35,453 17 Cl chlor	39,948 18 Ar argon	
39,098 19 K potas	40,078 20 Ca wapń	88,906 39 Y itry	91,224 40 Zr cyrkon	92,906 41 Nb niob	95,94 42 Mo molibden	98 43 Tc technet	101,07 44 Ru ruten	102,91 45 Rh rod	106,42 46 Pd pallad	107,87 47 Ag srebro	112,41 48 Cd kadym	69,723 31 Ga gal	72,64 32 Ge german	74,922 33 As arsen	78,96 34 Se selen	79,904 35 Br brom	83,789 36 Kr krypton	
85,468 37 Rb rubid	87,62 38 Sr stront	138,91 57 La lantan	178,49 72 Hf hafn	180,95 73 Ta tantal	183,84 74 W wolfram	186,21 75 Re ren	190,23 76 Os osm	192,22 77 Ir iryd	195,08 78 Pt platyna	196,97 79 Au złoto	200,59 80 Hg rtęć	114,82 49 In ind	118,71 50 Sn cyna	121,76 51 Sb antymon	127,60 52 Te tellur	126,90 53 I jod	131,29 54 Xe ksenon	
132,91 55 Cs cez	137,33 56 Ba bar	138,91 57 La lantan	178,49 72 Hf hafn	180,95 73 Ta tantal	183,84 74 W wolfram	186,21 75 Re ren	190,23 76 Os osm	192,22 77 Ir iryd	195,08 78 Pt platyna	196,97 79 Au złoto	200,59 80 Hg rtęć	204,38 81 Tl tal	207,2 82 Pb ołów	208,98 83 Bi bismut	209 84 Po polon	(210) 85 At astat	(222) 86 Rn radon	
(223) 87 Fr frans	(226) 88 Ra rad	(227) 89 Ac aktyn	(261) 104 Rf rutherford	(262) 105 Db dubn	(266) 106 Sg seaborg	(264) 107 Bh bohr	(277) 108 Hs has	(268) 109 Mt meitner	(281) 110 Jun ununilium	(272) 111 Uuu unununium	(285) 112 Uub ununbium	(289) 114 Uuq ununquadium						

140,12 58 Ce cer	140,91 59 Pr prazeodym	144,24 60 Nd neodym	150,36 62 Sm samaryt	151,96 63 Eu europ	157,25 64 Gd gadolin	158,93 65 Tb terb	162,50 66 Dy dysproz	164,93 67 Ho holm	167,26 68 Er erb	168,93 69 Tm tul	173,04 70 Yb iterb	174,97 71 Lu lutet
232,04 90 Th tor	231,04 91 Pa protaktyn	238,03 92 U uran	(244) 94 Pu pluton	(243) 95 Am ameryk	(247) 96 Cm kiur	(247) 97 Bk berkel	(251) 98 Cf kaliforn	(252) 99 Es einstein	(257) 100 Fm ferm	(258) 101 Md mendelew	(259) 102 No nobel	(262) 103 Lr lorens

